Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Utkommer hvarje Söndag. ILLUSTRERADT. Pris för helt år 4 Rdr B:co

Enkla. N:r säljas icke.

SÖNDAGS MAGASIN.

N:r 4 Göteborg. Söndag d. 28 Jan. 1849 1 Qvar.

Willebrådstjufwarne.

(Forts. fr. föreg. N:r).

Derföre blef Kunz nu småningom strängare i afseende på befrande af skogsåwerkan, men ur samma grund mindre sträng i afseende på willebrådstjufnad, så att han, som af känsla för sin pligt förut förnekat sig att jaga en hare eller en orre, och hwarigenom han ofta kom i oenighet med sin hustru, unnera tämligen litet sparade sina skott. Ty han tänkte: will jag wårda skogen, så bortjaga de mig, och utan skogsskötsel finnes det ingen wård om willebrädet; ty i den tunna skogen förstör den smula wildt, som der hade sin utkomst utan att skada plantorna, alla de unga skotten, som om 80 a 100 år låta hoppas en skön skog; derföre må de skjuta så mycket de wilja. Men jag är här sannerligen i samma läge som hunden med husbondens kött. Heldre än att willebrådstjufwarne skola bortskjuta de skönа hararna, bär jag dem heldre till mitt eget kök.

Deßa woro de ingalunda lofliga grundsatser, med hwilka Kunz beträdde sin nya löpbana. De woro kanske ej mindre lösa, än många af hans embetsbröders, men Kunz egde olyckligtwis just så mycket rättskaffenhet, som war nödwändig, för att låta

honom i denna lösa morals nödwändiga följder alltid känna det dåliga, derigenom, att han ej kunde förmå sig att utan afsky nedstiga till de grader af lös moral, till hwilka de nämnda grundsatserna måste föra, om han annars wille undgå de snaror, som hwarje öfwerträdelse slår om den felandes fot — snaror, som synes förswinna, så snart ett nytt större fel kommer en att lösgöra sig utur det förra. Sålunda höll den ofwan anmärkta egendomliga kasuistiken wår wän uti den förtretliga niveau, på hwilken det rättas och orättas wågskålar spelar fram och tillbaka i en omärklig swängning, och der ett genomträngande förstånd och ett pröfwadt samwete allena förmår utfinna det rätta, egenskaper af hwilka Kunz ej war nog delaktig, för att segerrikt framträda, då ingen wanlig kasuistik mera förslår.

Kunz's sinnesstämning hade ej undfallit skräddaren Flur, som wi anträffade i skogswaktarens ställning i wår berättelses början, och han hade wid mången drifjagt, som han såsom älskare af detta nöje ofta bewistat, ofta haft tillfälle att grundligen utfundera dennes åsigter. Flur war genom sin sysselsättning kommen i beröring med många ansedda herrar i staden, och sägs ej ogerna, såsom en munter fälle, som förstod att skalkaktigt berätta nyheter från staden. Äfwen hade han så mycket takt, att han ej utan uppmaning trängde sig på förnämare jagtsällskap, uti hwilka fall han höll sig skadeslös genom den lägre personalens sällskap, hwilket appläderade hans skämt såsom genialiskt. Likwäl förargade det redan länge wår skräddare att han ej kunde draga någon reel fördel af sina jagtnöjen, i det att det stod honom, så wäl som hwarje annan fritt att mot torgpris köpa det af honom sjelf nedlagda willebrådet, om han ej med tom ficka wille återwända hem. Hwarföre skulle ock ej denna jagtens fruktlösa praktik förarga honom, som annars war wan att af sina kunders rock göra en mössa åt sig eller en west åt sin pojk och då han från sina yngsta år war wan att ange denna lilla närighet såsom en oklanderlig industri. Så mycket angenämare war det då för honom, då han en afton spatserade hem med Kunz, som wid måltiden warit upprymd och således mer än wanligt gifwit sin tunga fritt lopp, och af honom utlurade hans åsigter öfwer samwetsfrågan om willebrådstjufnad.

— Det begriper ni i sanning ej, mäster Flur, begynte jägaren, sedan han bliswet något mera förtrolig, att hwar och en af oss, om han gör sin pligt, hatar willebrådet lika mycket som bonden gör det. Se på skogen. Ni kan se solen gå upp och ner i densamma; för 15 år sedan woro wi på detta ställe länge i mörket. Det är skoghandeln, som åstadkommer detta. Skog! och åter skog! strika finare herrar och trots detta will man jaga. I skogen finner willebrådet intet gräs mera och så går detsamma ut på fältet. Bönderna hugga och stjäla, mera af hämnd än af nödtorft; wi måste angifwa dem och måste göra det, för att hjelpa den stackars gantmannen åter på benen, äfwen om det blott är med en smula dåligt wildt.

— Hå, hwarföre gör ni ej ett slut på edra samwetskrumpler frågade Flur! Hwad gör ett par harar mer eller mindre!? —

Nej, min wän, föll Kunz honom i ordet; det går ej an. Om skogwaktarne sjelfwa utöfwa willebrådstjufnad, hwem skall man då straffa?

— Men skogen!

— Ja wisst, skogen.

— Besinna er!

— Hör mäster, ni är en inpiskad fälle. Jag kan ej hålla stången emot er och will ej längre strida med er om denna sak. Lef wäl!

— Nå—å, det war ej så illa menadt. Jag tänkte blott, hwad ligger för wigt på ett djur mer eller mindre. Wi samtala en annan gång om ämnet.

— Om det blott ej wore orätt, sade skogswaktaren kort, innan de skiljdes åt. Han tänkte härwid på sin hustru, som ofta framstält hemskaffande af litet willebråd, såsom en i deras husliga behof nödwändig sak.

— Ack om jag blott hade kurage att drifwa saken på egen hand, sade skräddaren för sig sjelf. — Derpå gingo de från hwarandra, för att åter träffas på den så kallade kirwemåndagen.

När skogswaktaren gick till sitt hem från kirwefesten, som han lemnat tidigare än flertalet af gästerna trodde att dagens helgd fordrade, kom hans älsta barn, en flicka på 16 år, honom till mötes och hälsade honom wänligt wälkommen. De frynkor, som sorgen och modlösheten öfwer det olyckliga wadet wid spelen framspunnit på hans panna, förswunno wid den wänliga handtryckningen af den täcka Rose, och han steg glad rörd den smala trappan uppföre.

— Huru står det till med mamma, Rose?

— Bättre, pappa. Läkaren säger att hon snart skall bliswa bra, och att du kommer så tidigt, skall rätt mycket fröjda henne. — Med dessa ord öppnade hon dörren.

— God afton, Marget sade skogswaktaren till sin fru, som satt i en stor länstol af läder bakom spisen.

— God afton, Kunz, du kommer i dag tidigare än jag tänkt. Tänk dig blott, jag trodde det ej, då Rose, som paßade på dig, sade att du kom renen uppefter. Hon hade således rätt, tösen. Hon har ögon, som ett lodjur. Nå hwad nytt medför du?

Skokwaktaren grep i sin rockficka och framdrog några pepparkakor. Der har ni litet att stoppa till munnen med, sade han och lade gäfwan på bordet. (Forts.)

De Magyariskt-Kroatiska Oroligheterna.

Det är mycket mindre bekant, än det borde wara, att den af Carl VI införda och under namn af Pragmatiska Sanktionen bekanta arfsföljden, hwarigenom den beständigt odelbara och oåtskiljaktiga förbindelsen af samtlige österrikiska länderna fastställdes, blifwit bekräftad ej blott af England d. 16 Mars 1731 utan ock formeligen, högtidligen och oåterkalleligt af tyska riket, en bekräftelse, som sedermera erkänts af flertalet af de europeiska magterna, så att densamma, ej blott såsom ett mellan de olika delarne af riket, utan såsom ett med Europas magter förenbart fördrag, så länge eger giltighet, som densamma ej upplöses genom ömsesidigt bifall. Med kännedom häraf skulle hwarken af Ungrarne eller Lombarderna försök gjorts att lösslita sig från Österrikes öfriga länder; icke heller skulle Tyskarne i Österrike, likasom Tyskarne utom Österrike tänkt på, att Österrike med sina tyska länder skulle annorlunda än med ett förbund sluta sig till Tyskland, så widt det ej wille uppgifwa wilkoret för sin tillwaro eller pragmatiska sanktionen.

Så mycket beklaganswärdare är det, att de Magyariska anförarnes — hwaribland Kossuth i magt och förmätenhet intager det första stället — okunnighet och anspråk störtat ett lika så skönt som fritt land i en förwirring, som fört till de förwändaste handlingar och dragit hämdens swärd öfwer folk och land. Magyarerna, genom folkwandringarne trängde till Moldau, kallades först 892 af Arnulf, till hjelp emot Großmähren och bemägtigade sig efter upplösningen af detta rike deras nuwarande boningsplatser på det fordna Panoniens slätter. De delade sig då i sju stammar och räknade 216,000 krigare och omkring en million menniskor, som i fulla tusen år, oaktadt de öfriga i Ungern lefwande asiatiska stammarne sammansmält med dem, blott förökat sig till 4,500,000, som lefwa kringströdda på en oerhörd yta och blott i ringa grad mottagit europeist bildning.

Utom Magyarerna lefwa på ungersk jord ej mindre än 2,100,000 Slowaker, 350,000 Ruthener, 740,000 Serber, 660,000, Kroater, 50,000 Wender, 10,000 Bulgarer, en million Tyskar, nästan lika många Walacher och nära 700,000 Judar, Greker, Armenier och Zigenare; deßutom innehåller Siebenbürgen en befolkning af 2,118,578, hwaribland finnas 500,000 Magyarer och Szekler, och militärgränsen, på hwilken de ock göra anspråk, eger 1,270,000 innewånare, hwaribland ej finnes någon Magyare.

Af denna sammanställning synes, att Magyarerna knappast utgöra tredjedelen af Ungerns befolkning; och deras sedan 50 år fullföljda önskan, att påtwinga de öfriga, till en del ej underkufwade folken sitt språk, synes då så mycket mindre befogad, såsom ock det totala föraktet för alla genom dokumenter garanterade rättigheter, hwilket war första början till en ändlös kedja och som ännu bär sina blodiga frukter. Ty, såsom hwarje wäldsgerning stegrar känslan för det rätta så retade Magyarernas obefogade önskan, att påtwinga sina slawiska och romaniska medborgare sitt språk deßas förkärlek för detsamma, ja de sydslawiska stammarne skapade sig först sedermera under Gais ledning ett gemensamt skriftspråk och satte sig med framgång emot de magyariska planerna. Så länge desamma blott woro rigtade emot det Metternickska twångssystemet och emot undertryckandet af de samtliga Ungerns innewånare tillkommande rättigheterna, tog hela Tyskland del i deßa sträfwanden, i det ingen drog i twifwelsmål att Ungern under Wienertwångets tuktoris gick ett säkert förderf till mötes. För den skull hälsades de af den magyariska riksdagen d. 13 Mars fattade besluten med allmänt jubel; deßa beslut gingo ej längre, än att förskaffa Ungern det fulla bruket af deß författningsenliga rättigheter och att genom bewiljande af en författning ställa den för framtiden i säker position till alla öfriga österrikiska länder.

En deputation af mer än 150 medlemmar af riksdagen, beledsagad af mer än 150 jurater, begaf sig d. 15 Mars till Wien, för att hos kejsaren anhålla om medgifwande af fordringarne, hwilka i den ursprungliga formen i ingen mån öfwerskrida gränsen af landets lagliga inre sjelfständighet. Men gripna af Wienerbefolkningens oroligheds-anda, som lösgjord från sin förtryckare, i sin glädje hwarken kände mått eller ändamål, gingo äfwen de magyariska deputerade wida utöfwer riksdagens fordringar och tilltwingade sig, genom hotelse med affall och utropande af republiken, löfte om inrättningar, som måste hafwa sin regel och rättesnöre i den genom pragmatiska sanktionen stadgade grundlag eller ock behöfde det uttryckliga bifallit af de österrikiska arfstaternas samtliga ständerförsamlingar; en fordran, hwarifrån kejsaren ej kunde lösgöra sig. Lyckligtwis woro de magyariska statsmännen så okunniga om sitt lands statsrätt och så öfwerfylda af folkwäldets glädjebägare, att de åtnöjde sig med konungens af Ungern medgifwande och ej taga i anspråk kejsarens af Österrike. De drogo bort och fingo erkehertig Stefan såsom vice konung och en hel ministér, under det, att den med skulder öfwerhopade Kossuth såsom finansminister spelade en betydlig rol. Ännu war ej oroligheds andans mått fullt, ty Kossuth begagnade den upprörda sinnesstämningen för att ännu samma natt, då de deputerade återkommo från Wien med mera än bewiljande af riksdagens fordringar, göra adeln lika fattig som han sjelf war. Han förstod att narra de deputerades kammare till det beslut att adelns skattefrihet skulle afskaffas, grundskatterna upphäfwes, utan ersättning från de befriades sida, och en folkrepresentation införas. Man kunde då tro och kanske tror ännu, att en stråle af inspiration framkallade deßa storartade beslut. Men det war

Scen ur Serbiska Krigslägret.

sjelfwa werket den lumpnaste egoism, som regerade denne man; ty under det han aflockade Österrike den ena eftergiften efter den andra, hopspann han det swartaste förräderi och knöt liktidigt förbindelser med Italien, Frankrike och Tyskland, som blott kunde föra till Österrikes undergång. Ett lika spel spelade han med Kroaterna och Siebenbürgen, så att de stater, som stodo i lika rättigheter med det egentliga Ungern, förenade under en ungersk krona, och som hade sin egen landtdag och författning, af den ungerska landtdagen, der Siebenbürgen alldeles ej war representeradt och Kroatien blott genom två under helt andra förhållanden och för andra ändamål med helt andra rättigher walda ombud, skulle erhålla sin lag.

Zigenarne.

Fädernesland. Det förut allmänna antagandet, att Egypten är Zigenarnes fädernesland, är allt för fullständigt wederlagdt för att här tagas i betraktande. Det är numera intet twifwel att de ursprungligen härstamma från Hindostan. Men genom den malajska härkomsten förnekas dock ej detta folks ursprung från Hindostan, emedan der en stor del af den lägre kasten är af malaisk race Marsden finner Malajernas stamort på höjderna af Sumatra, derifrån de widt och bredt utgått öfwer den indiska archipelagen. Likt pariaskasten i Indien förtära Zigenarne den äckligaste spis. De draga ej i betänkande att förtära köttet efter sjelfdöda djur. De säga, att hwad Gud slagtar måste alltid wara bättre än hwad som faller för menniskohand. Bränwin älska Zigenarne med passion, ej mindre tobak; ett gammalt, rätt fort pipskaft är för dem en rätt wälkommen skänk. Under det Zigenaren utsuger oljan ur detta pipskaft och dricker watten dertill kan han utan annan föda hålla ut en hel dag i den beswärligaste marsch.

Sysselsättningen. Såsom bekant är, är smideshandtwerket ett ibland Zigenarnes förnämsta yrken. Deßutom befatta de sig gerna med hästhandel och hafwa bragt sina bedrägerier derutinnan till stor färdighet. I Siebenbürgen och Donauländerna underhålla sig många Zigenare med guldwaskning. I Spanien äro de ofta wärdshuswärdar och somliga förwärfwa ansenlig förmögenhet, utan att derföre bortlägga sina egenheter. En afgörande talang för musik är egen för hela stammen. Madam Catalani hänrycktes i Moskwa till den grad af en Zigenerskas sång, att hon gaf henne sin egen af Påfwen till skänks erhållna schal, med deßa ord: "Den war bestämd för en oöfwerträffad sångerska; efter hwad jag nu hört, törs jag ej behålla den." Wi hafwa äfwen de starkaste bewis för deßa menniskors skicklighet i danskonsten. Då Taglioni för första gången skulle i Petersburg gifwa balletten **Zigenerskan**, gjorde hon sina studier bland ett band Zigenare i trakten, och hon, wißerligen den kompetentaste, beundrade den naturliga gras, den sina känsla för takten, som utmärkte Zigenardansen. I Moldau och Walachiet äro Zigenare äfwen skådespelare, om ock blott med Marionetter, med hwilka de draga omkring om nätterna från Jul till karnawalen.

Zigenerskorna. Zigenerskorna hafwa alltid warit i dåligt rykte i affeende på sedligheten. Dock är häruti nnan forskarnes dom olika. Under det den ryske författaren Kogalnitschan säger, att flickorna bland detta folk äro tillgängliga för en hwar för några skilling, framträder deremot Barrow såsom räddare af deras ära. Han försäkrar, att om ock flickorna genom wällustiga danser och andra koketterier söka att tillocka sig de män, af hwilka de hoppas skydd och fördelar, så lemna de sig dock ej för något pris widare åt dem. Samma Barrow friskäger äfwen Zigenerskorna i Konstantinopel från tillwitelse för prostitution och gifwer dem i England det bästa intyg. Wår författare deremot tror, att detta är förgunstigt dömdt. Han anför, att Zigenerflickorna i Moskwa på mångfaldigt sätt draga fördel af de unga Ryßarne och åberopa derwid de kända omständigheter, att furstinnan Gagarin och grefwinnan Tolstoy äro födda Zigenerskor. Skulle ej twärtom deßa båda damers upphöjelse lemna bewis just på motsatsen, att Zigenerskorna ej så lätt prostituera sig? Äfwen Rickar Twiß säger i sin spanska-portugisiska resa: "hwad Zigenarnes fruntimmer beträffar, har jag haft tillfälle erfara, att de motstå anbud, som man gör dem, oftare än man skulle tro om en så wanryktad klaß." Å andra sidan felas det ej bewis på detta folks olukt. Engländaren Swinburne berättar, att wid en årsmarknad, i Marsico-Nowa på Sicilien några Zigenare gjorde sig skyldiga till, hwad Gyniterna ej dolde, såsom någon ting naturligt.

Att tigga och stjäla är de flesta Zigenarnes böjelse. De förfara derwid ofta med ett nedrigt raffinemang. Två Zigenerquinnor inträngde i byn Zuchkemen i ett hus, der det ej fanns någon mera hemma än en bondhustru, som war hafwande. När denna ej wille, eller ej kunde gifwa mer, framdrog den ena Zigenerskan skelettet af ett hästhufwud, hwarigenom bondhustrun råkade i lifsfarliga konwulsioner; under detta stulo de så mycket de kunde medtaga och aflägsnade sig. I en krönika från Bologna af år 1422 berättas, att "hertig Andreas från Egypten" med omkring 100 personer kom på en pilgrimsresa genom Bologna, för att gå till Rom. I kraft af ett bref från konungen i Ungern, som då war lejsare, fingo de stjäla i sju års tid, hwart de kommo, utan att dragas för domstol. Det började nu, säger krönikan, i hela Bologna ett wåldsamt stjälande, i följd hwaraf

genom offentligt tillkännagifwande 50 Lires böter, och exkommunikation ålades dem som inlät sig i någon slags beröring med deßa wanfrejdade främlingar. Deßa wagabonder äro i öfrigt de sinaste tjufwar, som kan gifwas. När ingenting mer war att stjäla, gingo de till Rom.

Äktenskap. För Zigenarnes äktenskap gäller: "bifall gör äktenskap." Är en ung Zigenare kär i en flicka och hon i honom, så tager han henne med sig i sitt tält. Man sönderslår ett krus och sålunda är äktenskapet slutat. Är en man sin hustru otrogen, så erhåller han dugtigt prygel af hennes anförwanter. De hafwa deßutom andra straffbestämmelser för brott mot äktenskapets helgd: den skyldige förlorar näsan, stundom afskäras knäsenorna. Fruntimmerna behandlas ännu wärre. Zigenarne lägga mycken wigt wid sina barns wälsignelser. Toppeltin säger, att man ej kan afhålla sig ifrån att le, då man ser en Zigenarmoder, såsom en höna med sina kycklingar, stolt och lycksalig uti skaran af sina nakna, swarta afkomlingar.

Begrafning. Inträder ett dödsfall, så följer ett rysligt tjutande, synnerligen bland quinnorna, hwilket ännu mera stegrar sig wid sjelfwa begrafningen. Dör en anförare, så bjuder aftningen allmän tystnad, hwaremot alla genom flitig werksamhet söka lägga sitt deltagande i dagen. År 1835 dog Zigenarnes konung i England, James Schmid, och begrofs i sitt läger wid Nottingham med mycken prakt. Det är mycket betecknande för detta folks härkomst, att konungens enka enträget fordrade att begrafwas med honom. Regeringen öfwergick, i brist på manliga afkomlingar, på en princeßa, så att nu den stora engelska monarkien och den lilla Zigenarstaten beherrskas af twå fruntimmer.

Författning och Språk. Öfwerallt bland Zigenarne herrskar den sed, att banden ställa sig under chefer, som de sjelfwa walt, under det att det patriarkaliska förhållandet råder bland familjerna, det enda, som wi weta att anföra öfwer detta folks författning.

Om wi kasta en allmän blick på Zigenarnes intreßanta språk, så igenfinna wi der twifwelsutan spåren af en tidigare och och högre kultur. Den rika deklinationen, mängden af prepositioner, wisa att en gång wärelförhållanderna emellan personen och tingen blefwo taktagna uti alla deß kategorier. Men då själen under tryckningen af en äfwentyrlig existens, wid det ödsliga kringirrandet, ej kunde upparbeta sig till sjelfkännedom och klarhet, så wäste uttrycken för abstrakta begrepp träda tillbaka och gå förlorade, under det att naturljuden efterhärmades och upptogos i språket. Zigenarne hafwa i sitt wäsen och sin karakter mycket barnsligt. Men då detta är fängslad genom råhet och brist på feder, så blir följden, att deras språk saknar diminutiver, som annars hos ungdomliga nationer framstå ur ett glädtigt sinne, friskt mod och håg för skämt.

Religion. Man har många gånger påstått, att Zigenarne från sin ursprungliga hemort medbragt en egendomlig religion och bewarat den såsom en herrlig kult. Dock öfwerensstämma alla, såsom närmare lärt känna detta folk, deruti, att de hwarken hafwa någon religion eller någon egendomlig kult. Kogalnutschan tror sig hafwa upptäckt hos dem en slags Fetischism, enligt hwilken de skulle dyrka allmännyttiga föremål, såsom tält, wagnar, smides-arbete. Äfwen Elsner tror sig hafwa upptäckt detsamma i Siebenbürgen. Men det stora wärde Zigenarne med rätta tillägga sådana föremål, är wäl långt aflägset från den låga form af gudadyrkan, der, utan medweten grund, de obetydligaste ting omwärlande tillbedjas. Till det yttre bekänna sig Zigenarne i allmänhet till landets religion, af hwars bekännelse de wänta den mesta fördelen och det kraftigaste beskyddet. De flesta äro katoliker. "Hwad wi nu hafwa — säga de — är åtminstone något; när wi äro döda, finnes ej något mera," eller: hwarföre skulle wi fortsätta att leswa efter döden, äro wi ej här tillräckligt eländiga och lastfulla. — Missionsförsöken bland dem hafwa ej haft någon framgång. Biblarne, som Barrow utdelade bland dem, mottogo de gerna, för att snart utbyta dem mot mera wärderade föremål.

Förslag till förbättring. Om Zigenaren kan man säga mycket ondt, men säga godt. Wi finna honom i högsta grad pratsam, lättsinnig, obeständig, trolös, feg, hämdgirig, slawisk under magten, oförskämd, då han wåger det. Wore han annorlunda, så skulle man kalla detta ett obegripligt fenomen. Sedan århundraden i hårdt slafweri, eller förföljd likt ett wildt djur, fogelfri, utom lagens skydd, måste han wara sådan, som han framställes för oß. Det hwilar på oß ett swårt answar, att fyra århundraden förflutit, innan något försök bliwit gjordt att återföra Zigenaren till menskliga dygder. Då wi se, att Zigenarfolket, alla förföljelser, efter århundraden uppehåller sin existens, att det ej förtwiflar, att deß glada mod segrar öfwer alla lidanden, så kunna wi åtminstone ej förneka en nation af sådan kraft allt intreße. Wore denna lefnadskraft moralisk, så skulle wi till och med kunna beundra den.

Kabalen.

Förfärdigandet af kougrewska raketer betraktades ej allenast i fordna dagar såsom en stor hemlighet, utan äfwen nu hålles de-

ras beredning hemlig, oaktadt åtskilliga artillerier förstå att förfärdiga sådana. År 1830 war ännu denna kunskap ganska hemlig, och en österrikisk stabsofficer, hwars äregirighet blifwit särad i hans fäderneesland, fann sig härigenom föranledd att begifwa sig till Petersburg, för att förråda denna hemlighet åt Ryßland. Annorlunda kan man ej förklara hans handlingssätt, då denna hemlighet blifwit honom anförtrodd under den strängaste förpliktelse af tystlåtenhet.

Wid samma tid befann sig baron von Rahden i Petersburg och lärde känna samma officer. I en liten skrift, som han utgaf 1847, omförmäler han denna händelse, och wi känna oß så mycket mer böjda, att efter honom berätta den, som den är af mångfaldigt intreße.

Angifna österrikiska officer, hade i följd af sitt förslag från ryska sidan, erhållit det uppdrag att förfärdiga ett bestämdt antal af ofwannämnda raketer, hwaremot det löfte gafs honom, att om de motswarade fordringarne, skulle han anställas såsom öfwerste i ryst tjenst, belönas med en orden och så till sin disposition twå millioner rubel, som kejsaren anslagit till anläggande af en fabrik för förfärdigande af ofwannämnda syrwerkeripjeser.

Såsom öfwerhufwud i Ryßland alla kronobyggnader anläggas i jättelika dimensioner, så kunde ock denna byggnad tilltagas efter en ofantlig skala. Men derigenom öppnar sig i Ryßland ofantligt många wägar för underslef och bedrägeri. Den ringa aflöningen hänwisar de wid arbetet anställda derpå och en kontroll är nästan omöjlig, alldenstund korruptionen är alltför allmän. Ett sådant orättmätigt förskingrande af främmad egendom är nästan allmänt i Ryßland, och detta inom alla stånd.

Raketmakaren fick nu ett eget laboratorium och kommando öfwer soldater, för bewakande af arbetet. Efter tre weckor hade han för stängda dörrar, och alldeles ensam, förfärdigat flera pjeser. Wid anställda försök befanns werkan af de samma wara i hög grad storartad; af dem sjungades 3 öfwer en timmas wäg.

I närwaro af krigsministern skulle efter någon tid nya försök anställas, och om deßa lyckades, flera batterier inrättas och pröfwas i kejsarens närwaro. Men ty wärr sprungo alla dessa raketer sönder i det ögonblick de antändes. När baron Rahden efter längre tid återsåg konstnären, fann han honom så nedtyngd till kropp och själ, att han knappast igenkände honom. Försöken förnyades, men med samma ringa framgång. Man kunde ej förstå orsaken; konstnären kände den högsta oro öfwer att hafwa lemnat Österrike och brutit emot sin pligt.

Aftonen före det sista experimentet, som skulle afgöra, huruwida han kommo att quarstanna i Ryßland, eller ej, bad honom hans trogna tjenare, att få tillbringa natten i laboratoriet, för att, såsom han sade, utlura den djefwul, som förderfwade raketerna.

När konstnären följande dagen träffade sin dräng, anmälde denne, att wid midnattstid dubbeldörren öppnat sig af sig sjelf, ett spöke inträdt, försedt med ett glödande hufwud, och att detta spöke blott blåst på de färdiggjorda raketerna med sin glödande andedrägt.

Wår österrikare trodde wäl ej att det war hin onde sjelf, som gjort sig beswär, utan ansade att han hade afundsmän i mensklig gestalt. För att utforska detta, lade han sig sjelf flera nätter i laboratoriet, men då syntes naturligtwis ingen. Han lät emellertid sin dräng återtaga platsen såsom waktare, och då hände att denne en morgon befanns halfdöd, utan förmåga att tala. Han fördes till hospitalet, der han dog efter 24 timmar. Den olycklige war efter allt utseende öfwerfallen och pryglad till döds.

Sedermera urwägenröjdes alla möjliga anledningar till bedrägeri. Försöken lyckades öfwer förmodan. Österrikaren blef öfwerste, riddare af Wladimirsordens tredje klaß och generaldirektör för kejserliga raket-fabrikerna. — Man kom sedan underfund med, att twå generaler stått i spetsen för komplotten mot wår man och att bedrägeriet skett helt enkelt medelst pulweriseradt socker, som insläppts genom den öppna delen af raketerna.

När Händel gjorde sista repetitionen på sitt skönа, men stycketwis ganska swåra Te Deum Caudamus, till firande af freden i Utrecht, ropade han i full ifwer innan man började: "Mine herrar! En kanalje som gör ett fel!" — Men kompositionens högshet och exekutionens förträfflighet hänryckte honom sjelf i den grad, att han wid slutet af en sats stannade, glömde sig sjelf och allt omkring sig, och angaf ej takten till följande sats, förr än första violinen winkade åt honom. Händel förskräcktes, kunde ej sansa sig och ropade wid styckets slut, under det tårar flöto öfwer hans kinder: "Mine herrar: jag är kanaljen!"

När hertig Wilhelm af Baiern förmäldes, år 1568, med fröken Beata af Lothringen, framsattes bland annat på bröllopsbordet en stor pastej, i hwilken satt en liten dwärg, som tillhörde erkehertig Ferdinand af Österrike. Dwärgen steg ur pastejen, klädd i en skön rustning, och hade en liten fana i handen, hwarmed han saluterade gästerna, under det han wandrade omkring på bordet.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Fruntimmersadreßen från Sleswig har afgått till Drottning Victoria!

Månne ett så "unarligt" fruntimmer får tillträde till Queen Victoria?

Den Sleswigholsteinska Fruntimmersadreßen.

"Wår tacksamhetskänsla skall först släckas, då wårt öga brister! nej! nej! äfwen då skall den ej dö; den skall åternyplifwas hos wåra barn och barnabarn, och med oß skola de ropa till himlen:

Gud wälsigna Englands Drottning!"

Anonyma Lådan.

Karaktärs-Skizze.

Isak söker reparera sin popularitet hos Mäster Nadel.

Sehen sie, min kåre Meister! all bildning kommer från Juderne, och derfore måste wi winne den emancipation.

— Det är godt och wäl, min bästa Herr Isak, men hwad har Er emancipation med wår bildningscirkel att göra? och hwarföre skola wi kallas för "Pöbel", wi ärliga handtwerkare, derföre att wi icke wilja eller kunna förstå, att Swenskarne miß-handlat Judarne, hwilket är en förb. . . lö. . . .

— Tist, tist, min kåre meister! Pebel måste ni ware, det har ni ju sjelf hert från katedern.

— Nej, detta går för långt! dra för tusan. . . ,

— Abraham, Isak und Jacob! kom till hjelp! Speale er i min — ulycke.

Nästa No utgifwes d. 4 Febr. 1849, kl. 7 f. m.

Götheborg, C. Peterseus officin, 1849.